

Budotörténeti érdekesség a fizikus világkonferencián

Az alábbi cikk szerzője *Shoji* (ejtsd: Sodzsi) *Nagamiya*, japán professzor, aki a Tokió melletti Cukuba városában működő KEK részecskefizikai kutatóintézet egyik vezetője. Ez év augusztusában Magyarországon járt a Kvaranyag 2005 fizikus világkonferencia alkalmából. Ennek a konferenciának a társelnöke, illetve tiszteletbeli elnöke volt az alábbi cikkben szereplő *Csörgő Tamás* professzor, és *Zimányi József* professzor, akadémikus. 24 órával a konferencia kezdete előtt elektronikus levél érkezett Nagamiya professzortól, melyben segítséget kért nagyapja, Sasaki Kichisaburo Magyarországon írt Djudo című könyvének megtalálásához. Azonban augusztusban a legtöbb magyarországi könyvtár, így az Országos Széchényi Könyvtár is nyári szünetet tart. Zimányi József professzor felesége, *Zimányi Magdolna* számítástechnikus, a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület elnökségének tagja segítségével köszönhetően a kutatás érdekes eredménnyel zárult.

A történetet az alábbiakban Nagamiya professzor úr elbeszélése szerint olvashatjuk:

Ez év augusztus 3-tól volt szerencsém négy napot Budapesten, Magyarországon tölteni. Ebből két napot reggeltől estig egy nemzetközi bizottság ülésén töltöttem, mivel az ezeken való részvétel volt budapesti utazásom fő célja. Mivel a bizottsági üléseket egy nemzetközi konferencia keretein belül szervezték meg, és a konferencián is az előadók között voltam, meglehetősen sűrű volt a programom. Bár csupán néhány órányi szabadidő állt rendelkezésemre, ezalatt sikerült olyan élményeket szereznem, amelyek mélyen megindítottak. Ez az írás erről szól.

Már régebben is tudtam persze, hogy nagyapám, Sasaki Kichisaburo annak idején Magyarországra jött dzsúdót tanítani, de azt csak mostanában tudtam meg, hogy a hétosztályos Muszasi Felső-középiskola alapítója is ő volt. Az említett iskola honlapján olvasottakból kiderül, hogy Sasaki Kichisaburo 1906. januárjától valamivel több, mint egy éven át Budapesten tartózkodott. Megemlíti azt is, hogy Budapest Buda és Pest egyesüléséből létrejött város. Egy másik honlapon találtam azt az információt, hogy Sasaki Kichisaburo Magyarországon írt egy könyvet "Djudo a japán dzsiu-dzsiu tökéletesített módszere" címmel [Dr. Speidl Zoltán fordította magyarra, 1907-ben adták ki Budapesten, s 72 képet tartalmaz - a szerkesztő], ami igen jó korabeli kritikákat kapott, sőt lefordították angol, német és francia nyelvre is. Sok évvel ezelőtt Sasaki Akiko mesélte nekem, hogy a könyv német fordítása Berlinben valahogyan a német trónörökös kezébe került, aki tanulni akart Sasakitól, ezért Németország hivatalosan meghívta őt. Az iskola honlapjáról kiderül, hogy magyarországi tartózkodását követően, 1907. márciusától két és fél éven át az Oktatási Minisztérium utasítására Németországban tanított.

Mіндеzen fellelkesülve küldtem egy e-mailt a budapesti konferencia egyik fő szervezőjének, Csörgő Tamás úrnak, amelyben azt tudakoltam tőle, lehetséges volna-e Budapesten Kichisaburo könyvének egy példányát szemügyre vennem. Csörgő úr rövid idő alatt utánanézett a dolognak, és szerencsésen kiderült, hogy egy általam régről jól ismert magyar fizikus, Zimányi úr felesége ismer valakit az Országos Széchényi Könyvtárban, aki vállalta, hogy megkísérli megkeresni nekem ezt a könyvet.

Mivel majdnem száz évvel ezelőtt kiadott műről volt szó, magyar partnereim is erősen kételkedtek benne, sikerül-e előkeríteni. Ezért ők is meglepődtek, amikor a kutatás néhány nap múlva sikerrel járt. Erről én már Magyarországra érkezésem után szereztem tudomást. Az említett könyvtár a királyi palotában található, ahol számos régi könyvet őriznek. Szerencsémre Moldován István, a Széchényi Könyvtár fősztályvezetője megkerestette ezt a könyvet, s amikor a Zimányi házaspár társaságában meglátogattuk őt az irodájában, a könyv már oda volt készítve az asztalára...

Gyorsan végiglapoztam, százvalahány oldalas, vékony könyv volt. Azután gondosan szemügyre

vettem minden egyes oldalát és számos lapját le is fényképeztem.

A könyv magyar nyelven íródott, így persze semmit sem értettem belőle. Legérdekesebbek a könyvben levő fényképek voltak. Nekem Sasaki Kichisaburóról egyetlen fényképem maradt csak meg, így különösen csodálatos volt látni azt a sok képet a jóval fiatalabb, ereje teljében levő nagyapámról. A bajusza egészen kivételes volt! A képeken láthatók a szőnyegek, amiket ő hozott magával, és a korabeli budapesti épületek is. Számos kép a gyakorlatokat, mozgásokat mutatja be.

Mialatt én teljesen elmélyültem a könyv tanulmányozásában, a Zimányi házaspár és Moldován István valamiről lelkesen értekeztek magyarul. Mint hamarosan megtudtam, arról volt szó, hogy megszerveznek számomra egy találkozót a Magyar Judo Szövetség egyik mesteredzőjével.

Miután befejeztem a könyv csodálását, megkérdezték:

- Holnap esetleg lenne szabadideje?

Mivel másnap került sor arra a bizottsági ülésre, amelynek elnöke voltam, s amiért elsősorban Budapestre utaztam, így egyáltalán nem volt szabadidőm, amit nagyon sajnáltam, mert bevallom, a Sasaki Kichisaburóval kapcsolatos kutatásom inkább érdekelt... Miután ezt megbeszéltük, azt kérdezték tőlem:

- Hánykor kezdődik a bizottsági ülés?

Mondtam, hogy 10 órakor, mire beszélgető partnereim arca felderült.

- Ebben az esetben 9 és 10 óra között még van egy kis időnk! - mondták.

S valóban, a magyar judosok képviselője, Ozsvár András, az Óbudai Judo Club elnöke, az egykori olimpiai bronzérmes versenyző volt szíves ebben az órában felkeresni engem a konferencia helyszínén. Reggel 9 órakor érkezett a kongresszusi központba egy fotós társaságában. Ozsvár úr tudott ugyan néhány szót japánul, de angolul nem, így az első e-mail címzettjét, Csörgő urat kértem fel segítségül.

Ozsvár úr most 48 éves, aktív versenyzőként többször mérkőzött Jamasitával, akiről nagy tisztelettel beszélt. Egészen zavarba jöttem, amikor három ajándékkal is meglepett: kaptam egy diplomát, amelyben mint Sasaki Kichisaburo unokáját tiszteletbeli mesterré fogadnak, a nevemet "Sodzsi"-ként írva le. A fényképész még le is fényképezett a diplomával együtt. Igazán nem számítottam ilyen megtiszteltetésre.

A másik két ajándék egy fekete öv és egy dzsúdóról szóló könyv volt. Magam csak a középiskolában, a kötelező foglalkozások keretében gyakoroltam dzsúdót, így a fekete övet természetesen nem igazán érdemeltem meg...

A kapott könyvvel kapcsolatban megtudtam, hogy abban említés esik Sasaki Kichisaburóról is. Azt írják, hogy bár kezdetben 60 tanítványa volt, közülük csak négyen maradtak meg hosszabb ideig. Később a judót veszélyes sportnak nyilvánították és betiltották a gyakorlását. Abban az időben már pusztán a gyakorlásáért is letartóztatás járt...

Sok évvel később a négy kitartó tanítvány egyike Amerikából visszatérve ezer dolláros alapítványt hozott létre a magyar dzsúdó fejlődése érdekében. Ozsvár úr, aki még Jamasitával is küzdött, a ma is erős ember benyomását kelti, s rendkívüli érdeklődést mutatott a könyvtárban általam fellelt könyvvel kapcsolatban, melyről addig csupán csak hallott. Elmondta, mindenképpen szeretné ő is megnézni, s megígértette velem, hogy a könyvről készült képeimet elküldöm neki.

Annak a képnek a másolatát is elkérte, amit az otthoni fényképalbumunkban őrzünk, és kért a Muszasi középiskola honlapjáról készített másolatokból is.

Azt mondta: nem olvasta még azt a könyvet soha. Nem emlékszem pontosan, hogy azért-e, mert nem tudta hol található. Még előző nap említették Zimányiék, hogy Moldován Istvánnak köszönhetően, a könyv hamarosan megtalálható lesz digitális formában is az Interneten, a Magyar Elektronikus Könyvtárban, ahol ahhoz bárki hozzáférhet majd.

A hotelben, ahol megszálltam, a szomszédban lakott a bizottság egyik német tagja, akivel reggelenként együtt utaztunk taxival az ülések helyszínére. Az autóban beszélgetve valahogyan Sasaki Kichisaburóra terelődött a szó, s annyira érdekelte őt a téma, hogy megígérte, utána néz Németországban, meg lehet-e még találni a könyv német fordításának egy példányát. Azt hiszem, kis szerencsével akár ez is sikerülhet.

Ez alkalommal annyira zsúfolt programom volt, hogy két ülés között arra sem maradt időm, hogy sétáljak egyet a városban. Az utolsó napon jutott csak néhány óra erre, amikor is a várost kettészelő Duna folyón hajóra szállva vacsoráztam meg, közben gyönyörködhettem a város látképében. Így a Budapesten töltött utolsó estém úgy telt, hogy ugyanazokat a szép régi házakat csodáltam, amelyeket száz évvel ezelőtt a nagyapám is láthatott - felejthetetlen érzés volt.

Magyarra fordította: Szabó Balázs

(Sasaki Kichisaburo könyve elérhető a Magyar Elektronikus Könyvtárban, PDF formában, az alábbi címen: <http://mek.oszk.hu/03100/03192/> - *Zimányi Magdolna és Moldován István közlése*).